

skoletjenesten
PEDERSTRUP

ÅRSRAPPORT 2022

BALLERUP KOMMUNE

Årsrapport_2022.indd 1 12-05-2023 10:19:43

Indhold

1. Indledning
2. Læringsrum
3. Naturen og byen som læringsrum
4. Pederstrup
5. Rollespil og scenariedidaktik
6. Studietur
7. Skoletjenesten i tal

Sara Kvist
Historiker &
Museums-
underviser

Lisa Tornberg
Pædagog &
Naturvejleder

Camilla
Lindberg
Biolog &
Naturvejleder

Janus Clausen
Historiker &
Koordinator

Fotos: Bo John Helsted, Ballerup Museum og SP

Årsrapport_2022.indd 2 12-05-2023 10:20:00

1. INDLEDNING

Skoletjenesten Pederstrup er et læringstilbud til dagtilbud og folkeskoler i Ballerup Kommune. Gennem aktiviteter, der involverer og skaber nysgerrighed er det visionen, at alle børn og unge skal være fortrolige med deres hjemstavns natur, miljø, kultur og historie.
Siden starten i 2016 har målet været at bidrage til den varierede skoledag, senere hen også til lærerplanstemaerne i dagtilbuddene, som en lokalt forankret faglig ressource. Derfor møder børn og elever fagpersoner i rammer, der adskiller sig fra dagtilbuddet og folkeskolens lokaler og legepladser.

Læringsrum

Læringsrum er i fokus i denne årsrapport. I forlængelse af sidste års fokus på tværfaglighed, sætter vi her ord på, hvordan vi arbejder med vores læringsrum, med eksempler på aktiviteter vi har gennemført i 2022.

For nogle børn og unge er det nyt at finde liv i et vandhul eller besøge skolestuen på Ballerup Museum. Det er i sig selv en pointe, at de i deres umiddelbare nærhed har både natur og kulturmiljøer, som er med til at forme livet i kommunen. Der er meget at opdage og lære i de læringsrum, som vi i skoletjenesten omdanner hverdagens og fritidens rammer til.
Men hvad betyder det for læringen, at den f.eks. foregår på Stationsvej i Måløv, en eng eller i en museumsudstilling? Pederstrup er vores naturlige base og udgangspunktet for en lang række aktiviteter og møder. Hvorfor er landsbyen et særlig interessant læringsrum?

Studietur og statistik

Årsrapporten indeholder også nogle refleksioner over vores studietur til Brandenburg-an-der-Havel i juni. På turen mødte vi kollegaer, der på forskellig vis arbejder med læring i og uden for skole og dagtilbud.

Afslutningsvis gives et overblik over 2022 i tal – et rekordår målt på antallet af afviklede forløb til både dagtilbud og folkeskoler.

God fornøjelse!

Årsrapport_2022.indd 3 12-05-2023 10:20:06

2. Læringsrum

Rum til læring

Læringsrum forstår vi som de steder og rammer, vi anvender i mødet med børn, unge og det pædagogiske personale for at skabe mulighed for læring. Udgangspunktet for Skoletjenesten Pederstrup er, at omgivelserne aldrig er anonyme eller neutrale, men altid er et aktiv som enten med- eller modspiller. Gennem læringsrum skaber vi rammer for samtaler og undersøgelser, der skal give barnet eller eleven viden, færdigheder og erfaringer til videre dannelse og uddannelse.

Konkret kan et læringsrum være både inde og ude, stort og småt, trygt og udfordrende, velkendt og ukendt, men det er måden vi anvender rummet eller stedet der afgør, hvorvidt det lykkes at skabe en relation i og med omgivelserne således, at det ændrer sig fra blot at være et sted til et egentligt læringsrum.

Daginstitutioner og skoler er traditionelt skabt til at strukturere og understøtte pædagogiske idéer, traditioner og forventninger. Samtidig har de en række vaner og praksisser i hverdagen, som får sceneskift til et andet læringsrum til at rumme både muligheder og udfordringer. Vaner og praksisser skal genetableres eller nedbrydes (vi skal f.eks. stadig række fingeren op), ligesom der kan være fysiske forhindringer for deltagelse (én har sat sig i en vandpyt, en lastbil larmer eller de gamle møbler er hårde).

Vi søger at sætte læringsrummene i spil på måder, der understøtter målsætningen om, at børn og unge skal være fortrolige med deres hjemstavns natur, miljø, kultur og historie. Vores overbevisning er, at fortroligheden bedst opnås ved så vidt muligt at befinde sig i genstandsfeltet for her at undersøge og inddrages i feltets mangfoldighed. Det skaber grobund for samtaler og undersøgelser, der knytter barnets og elevens erfaring tæt til både sted og emne: Når vi studerer hønsenes adfærd er vi i hønsehuset, når vi undersøger togets indvirkning på landsbyen er vi på Stationsvej, og når pindsvinets liv skal undersøges må vi alle ned på knæ ved buskadset, for at se hvor det holder til.

Årsrapport_2022.indd 4 12-05-2023 10:20:15

Rum og relationer

Hos Skoletjenesten Pederstrup møder børn og elever formidlere med baggrund i hhv. naturvejledning og museumspædagogik. Dermed møder de og det pædagogiske personale også traditioner og praksisser for anvendelse af læringsmiljøer, som indtil for få år siden adskilte sig fra skoler og daginstitutioners traditionelle læringsrum. Med hhv. folkeskolereformen (2013) og den styrkede pædagogiske læreplan (2018) har både folkeskole og dagtilbud øget fokus på, at læring og dannelse skal ske i mange forskellige sammenhænge og gennem en varieret hverdag. Dermed er der også åbnet op for en stadig større anvendelse af det som er blevet kaldt "autentiske" og "uformelle" læringsmiljøer, i dag oftest beskrevet som eksterne læringsmiljøer. Med portalerne *Dagtilbud I Virkeligheden* og *Skolen I Virkeligheden* er tilgængeligheden og muligheden for at bidrage til de enkelte børnehuse og skolers hverdag øget.

Derfor skal Skoletjenesten Pederstrups aktiviteter leve op til de gældende krav og forventninger til formål, fag og læreplanstemaer. Men det er også med den forståelse, at det skal ske på nogle måder og steder, som markant adskiller sig fra de velkendte rammer. Indholdet skal være noget, som ikke lige så godt kunne være foregået i klasseværelset eller børnehuset. Vi tilbyder aktiviteter, som inddrager virkelighedsnære miljøer og genstande. Det fysiske rum tilstræbes altid at være en aktiv del af undervisningen, istedet for en kulisse eller et bagtæppe for det, der foregår.

De mange forskellige læringsrum åbner for, at vi kan inddrage sanser og kropslig deltagelse. Vi kan være elever anno 1910 i den gamle skolestue, videnskabsfolk i ukendte scenarier, "swingpjattere" på et dansegulv i 1950erne eller råvildt på vild flugt henover engen. Nye steder og rum inspirerer, pirrer og inviterer os til at folde viden ud på stadig nye måder.

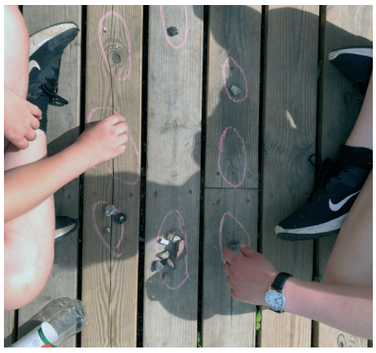
Gennem samarbejder med andre aktører og fagfolk, som f.eks. biblioteket, arkivet, Hotel- og Restaurantskolen, en jæger, præster, en graver, foreningsfolk m.fl., tilføres nye faglige vinkler og viden til forløbene. Mødet med forskellige fagfolk er i sig selv en oplevelse. Det skaber en anderledes ramme for læring – læringsrummet udvides så at sige mentalt, når flere inputs kommer til. Som formidlere vil vi ofte have en lidt anden tilgang til børnene end de voksne, de er vant til, og mødet med fagfolk vil ofte afføde spørgsmål om dem og deres arbejde, ud over det, der indgår i selve læringsforløbet. På den måde er børnene med til selv at skabe indholdet i læringen.

Vi mimer ikke skolens eller dagtilbuddenes praksis for at tilpasse os deres mål og formål, men skaber vores egne praksisser og læringsrum for at komme med anderledes bidrag til at nå i mål.

Årsrapport_2022.indd 5 12-05-2023 10:20:18

Årsrapport_2022.indd 6 12-05-2023 10:20:47

3. Naturen og byen som læringsrum

Ballerup Kommune har en lang række naturområder, hvor det er muligt at komme helt tæt på både dyre- og planteliv. Her er de mest oplagte muligheder for at blive introduceret til og undersøge biotoper og dyreliv - der hvor det hele sker. Således har langt det meste af vores naturfaglige formidling til både dagtilbud og folkeskoler udgangspunkt i den lokale, nære natur.

Naturen inddrages aktivt f.eks. når der laves mad af vilde planter, som børnene selv sanker i området, når der fanges smådyr i søen som undersøges nærmere, eller når elever lærer om fugles overlevelsesstrategier ved selv at agere fugle og finde vej i skoven og føde nok til at overleve.

Når naturen inddrages i læringsforløbet på denne måde, er det ikke ligegyldigt hvilken natur, formidlingen foregår i. Vi dykker ned i den natur, der er lige foran os og vi undersøger, oplever og bruger den aktivt. På den måde bliver læring om "naturen" mindre abstrakt og tættere koblet til børnenes og elevernes eget liv og hverdag. De kan se, røre, dufte og smage på det, de lærer om. Det foregår tæt på, hvor de bor og går i skole eller institution. Det at fordybe sig i den lokale natur er også med til at give børn medejerskab til deres lokale natur. 'Det er også min og vores natur, og den vil vi gerne passe på.'

Det samme gør sig gældende, når vi på byvandringer går på jagt efter sporene fra de gamle byer Skovlunde, Ballerup og Måløv. På en byvandring lærer børnene om det liv, der er levet lokalt og om det, der drev fællesskaber og forandringer. Med historier om steder de kender, får de et indtryk af at også deres by er i evig forandring.

Stederne kan også undergå en magisk forandring, som når piraternes skatte er gravet ned på en mark og findes efter en lang skattejagt i forbindelse med at Teatergruppen Klima spillede Skatteøen i 2022.

Årsrapport_2022.indd 7 12-05-2023 10:20:50

4. Pederstrup

Landsbyen Pederstrup giver unikke muligheder for at bruge omgivelserne som mangfoldige læringsrum. Gennem de gamle gårdbygninger og oprindelige placeringer af veje, gårde og gadekær kan eleverne leve sig ind i historiske forløb når de f.eks. på egen krop oplever, hvordan det var at være barn på H.C. Andersens tid eller gå i skole for 100 eller 300 år siden. Vi oplever generelt imødekommenhed og godt samarbejde, når det kommer til mødet med de øvrige aktører i landsbyen.

Læring om hvordan mennesker har levet i andre tider og under andre forhold, kan let blive abstrakt og fjernt. Det er nu engang meget lettere at forestille sig, hvordan beboerne i en landsby skulle blive enige om at dele jorden imellem sig, når vi lige har gået rundt i landsbyen og målt de gamle bygninger op med favnemål. Det at være i de omgivelser hvor begivenhederne skete, gør det lettere at indleve sig i og forstå de begivenheder, der læres om.

Samarbejdet med Ballerup Museum og Grantoftegaard åbner desuden for at inddrage både udstillinger, dyr og marker som ramme for læring. På Ballerup Museum har børn fra børnehaver bl.a. udstillet deres arkæologiske fund, skolebørn har arbejdet med genstande fra kommunens historie og undervisning i museets gamle skolestue.

Samarbejdet med Grantoftegaard har bl.a. gjort det muligt at gennemføre jagtforløb med skoleklasser og madlavningsforløb med lokale råvarer sammen med Hotel- og Restaurantskolen. Vi ligger på lur med jægeren i kanten af marken, hører skuddet og ser duen, når den falder til jorden. Og vi høster friske urter til vores grønne sodavand og kål til remouladen på vores vegetariske hotdogs.

Årsrapport_2022.indd 8 12-05-2023 10:21:02

5. Rollespil og scenariedidaktik

Et didaktisk virkemiddel, som vi i Skoletjenesten Pederstrup har haft stigende fokus på gennem årene er rollespil og scenariedidaktik. Dvs. at læring foregår ved, at børnene eller eleverne sammen med formidleren lever sig ind i et univers og oplever en historie eller et scenarie. Opgaver skal løses, for at kunne komme videre i fortællingen/missionen. De bliver således meningsfulde og i mindre grad opfattet og formuleret som skolearbejde.

Det scenariedidaktiske greb giver også børnene mulighed for at træde ud af den traditionelle elevrolle for en stund og i stedet prøve sig selv af og arbejde sammen for at løse et problem eller opklare et mysterium.

Det stiller dog store krav til både rammesætning af læringsrummet, der nu fremtræder mere som en byggelegeplads eller et escaperoom end et klasselokale, samt til formidlerens evne til at skabe en ramme og guide deltagerne gennem historien.

I forløb for dagtilbud bruges rollespil ofte, hvor børnene møder naturvejlederen i rollen som pindsvin, sommerfugl eller nisse i naturen. Det er vores erfaring, at børnene hurtigt lever sig ind i det univers, de præsenteres for og efterfølgende husker det, de har oplevet og den historie de var en del af - til tider mange år frem.

I forløbet Bidronningen og Biavleren, som blev udbudt til børnehaver og indskoling, mødte børnene formidlere i rollerne som Bidronningen, der satte sine arbejderbier (børnene) i gang med arbejdsopgaver i stadet, og som Biavleren der havde brug for hjælp til at høste honning. Tilbagemeldinger fra pædagoger og lærere har peget på, at børnene var utrolig optagede af forløbet og fortalte detaljeret om det i dagene efter.

Gennem flere år har vi udbudt et større årligt rollepilsforløb til skolerne. I 2022 kunne 5. og 6. klasse komme på *Ekspedition til Jorden*. Her skulle de, i rollen som mennesker bosat på Mars 500 år ude i fremtiden, tage tilbage til Jorden og ved brug af forskellige videnskabelige metoder vurdere, om Jorden var beboelig igen efter 'den store katastrofe'. Som forberedelse arbejdede klasserne på skolen med opdagelsesrejser og ekspeditioner samt videnskabelige discipliner.

Årsrapport_2022.indd 9 12-05-2023 10:21:06

6. Studietur til Brandenburg an der Havel

I juni var skoletjenestens medarbejdere på studietur til Brandenburg an der Havel, Ballerup Kommunes tyske venskabsby. Med var også en kollega fra Folkekirkens Skoletjeneste i Ballerup-Furesø Provsti, som til hverdag har kontorfællesskab med skoletjenesten på Ryttergården i Pederstrup. Over tre dage besøgte vi en række kulturinstitutioner og naturformidlere, som på forskellig vis arbejdede med børn og unge i dagtilbud og særligt skoler.

Baggrunden for turen var et ønske om at blive klogere på, hvordan kollegaer arbejder med tilsvarende emner, men i andre omgivelser og i et anderledes skolesystem. På 48 timer mødte vi kollegaer fra Brandenburg Stadtmuseum (bymuseum), Industriemuseum Brandenburg, Gedänkstätten Görden (fungerende fængsel og mindesmærke med tilhørende udstillinger), Naturpark Havelland (nationalpark), Naturschutzzentrum Krugpark (naturskole) og CVJM Brandenburg (KFUM Brandenburg).

Overordnet gav turen et indtryk af et anderledes skolesystem, hvor muligheder og udfordringer for læring i eksterne læringsmiljøer ligner dem vi kender: Eleverne har forskellige udgangspunkter for at agere ift. natur og historie, men er nysgerrige på den nære natur og fortid.

Fortidens læringsrum

De læringsrum vi besøgte, introducerede eleverne for både særegen natur og nogle historiske fortællinger tæt knyttet til lokalområdet. Det gælder særligt ift. DDR-tiden, men også tilbage til 30'ernes og 40'ernes nazistiske styre. Fordi der i Tyskland over de seneste 30 år er sket en stadig større formidling af de følsomme emner, som f.eks. knyttedes til fængslet Görden, så har det også afstedkommet en særlig form for opmærksomhed i formidlingen af både steder og fortællinger. De lokale formidlere skal aktivt forholde sig til divergerende fortællinger om nazitiden, holocaust, DDR og Stasis aktiviteter, men også moderne anti-semitisme og tidens indvandrerkritik.

Årsrapport_2022.indd 10 12-05-2023 10:21:11

Således agerer formidlerne i Görden, men også på industrimuseet og bymuseet, i et spændingsfelt mellem officiel historieskrivning, mediernes samtidige historier og elevernes egen historiebevidsthed formet af deres baggrund. Vi hørte bl.a. om en tøven ift. undervisning i DDR-tiden i skolen, da den stadig er meget tæt på og da mange har stærke meninger om, både for og imod regimet - en tøven som dog er under opblødning.

Byens rum

Over alt i den indre by findes små plaketter med teksten "Denkmal", et udtryk der ikke kun fungerer som det danske "mindesmærke", men som i forlængelse af mindet opfordrer til eftertænksomhed og refleksion. Dermed er selve byens rum også blevet et læringsrum, hvor den enkelte må forholde sig til byens og stedets fortid.

Parallelt med disse plaketter har byen opsat kunstværket "Waldmops" inspireret af bysbarnet, komikeren Loriot (Vicco von Bulöw), der i 70'erne skabte en fortælling om de små Waldmopser – hunde af racen mops udstyret med gevir, som levede vildt i skovene. De små Waldmops står spredt ud over byen og forholder sig hver især til stedet, f.eks. ved at lette ben eller kravle op på kanten af noget.

I disse læringsrum, som byrummene udgør med sine mange funktioner og karakteristika, har vi efterfølgende skabt et forløb, hvor elever der besøger Brandenburg an der Havel skal finde og fotografere Waldmopserne. Tilbage i Ballerup Kommune er det håbet, at klasserne vil arbejde med vores lokale natur og byrum for at skabe pendanter til de mange Waldmops. Forløbet præsenteres i foråret 2023.

Årsrapport_2022.indd 11 12-05-2023 10:21:18

Årsrapport_2022.indd 12 12-05-2023 10:21:39

7. Skoletjenesten Pederstrup i tal

I 2022 gennemførte Skoletjenesten Pederstrup i alt 324 læringsforløb til dagtilbud og folkeskoler. Sammenlagt deltog 6.291 børn og unge fra dagpleje og vuggestue til 9. klasse, samt 701 pædagogiske medarbejdere.

Det er det største antal gennemførte forløb hidtil: 65 forløb mere end 2021 og 42 mere end 2019. Det samlede antal børn er lidt lavere end 2021, hvor 6.532 børn og unge deltog. Forholdet mellem flere afviklede forløb og færre deltagere skal ses i lyset af, at vi i 2021 gennemførte ét forløb for hele Måløvhøj Skole, der således gav et usædvanligt højt deltagertal.

Dagtilbud

Der blev i 2022 **booket 109 læringsforløb til dagpleje og dagtilbud**. Af dem blev **99 af dem gennemført**. Det er en fremgang på 14 forløb ift. 2021 og det hidtil højeste antal. Året gav færre aflysninger til dagtilbuddene, da det var muligt at flytte aftaler til nogle af de datoer, som skolerne havde aflyst pga. Corona i starten af året.

I alt deltog 1.820 børn og 253 pædagogiske medarbejdere fra alle distrikter i kommunen, inkl. dagplejen, hvilket er på niveau med 2021. Baggrunden for det mindre antal deltagere til trods for flere afviklede forløb skal findes i flere vuggestueforløb med færre børn i grupperne og flere børnehaveforløb med storbørnsgrupper, der pga. børnetallet blev fordelt over flere dage, hvilket betød flere grupper med færre børn.

Distrikter i dagtilbud

Alle dagtilbuds distrikter har i 2022 deltaget i læringsaktiviteter. Der er en klar underrepræsentation, når vi sammenligner antallet af afviklede forløb og antallet af børn i distrikterne, når det kommer til Distrikt Hedegården, mens de øvrige distrikter er på et sammenligneligt niveau. Denne tendens er ikke ny og kan spores tilbage til 2019, som er det første sammenlignelige år

Årsrapport_2022.indd 13 12-05-2023 10:21:40

Folkeskoler

Der blev i 2022 **booket i alt 268 forløb** for 0.-9. klasse fra alle folkeskoler, hvoraf **225 blev gennemført.** Det er det hidtil højeste antal gennemførte forløb. Af de 43 aflyste forløb kan de 5 relateres til Corona-situationen i starten af året, mens de øvrige aflysninger primært fordeler sig på sygdom og dårligt vejr. **I alt deltog 4.531 elever og 501 lærere og pædagoger.**

Sammenholdt med året før er det en lille stigning i antallet af bookede forløb (i alt 266 i 2021), mens antallet af gennemførte forløb er steget markant (174 forløb gennemførtes i 2021).

Antallet af deltagende elever er faldet en smule ift. 2021 (i alt 4.652 elever) og mere ift. 2019 (i alt 5.124 elever). For første gang har vi undersøgt det relative forhold mellem, hvor store skolerne er og hvor meget de bruger Skoletjenesten Pederstrup. Tallene viser, at de fleste skoler bruger tilbuddene på et niveau svarende til skolens størrelse, mens Måløvhøj Skole har en relativ overrepræsentation og Skovlunde Skole en relativ underrepræsentation. Vi følger udviklingen, der dog ikke kalder på særlig opmærksomhed for nuværende.

Udskolingen

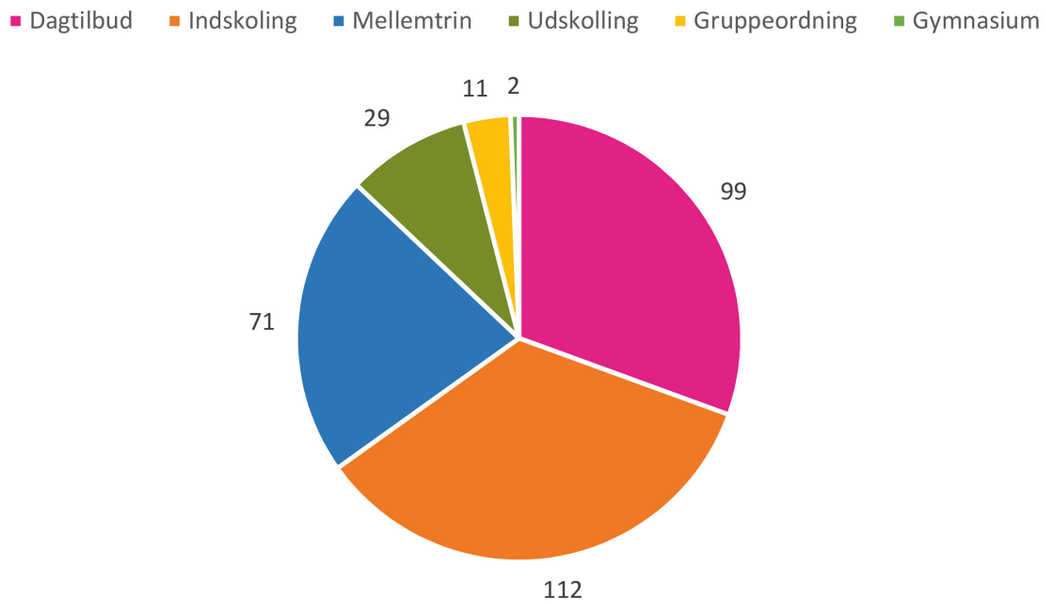
Sidste år konstateredes et fald i antallet af afviklede aktiviteter til udskolingen siden 2017. Det er lykkedes at knække den kurve, så vi i 2022 tog imod 29 klasser mod kun 15 klasser i 2021. Der er fortsat en underrepræsentation i antallet af udskolingsklasser ift. elevtal, som formentlig kan forklares i en række særegne forhold for udskolingen, som f.eks. flere fag med færre timer og fokus på eksamener og terminsprøver fra 8. klasse.

Gruppeordninger, Kasperskolen og Ordblindeinstituttet

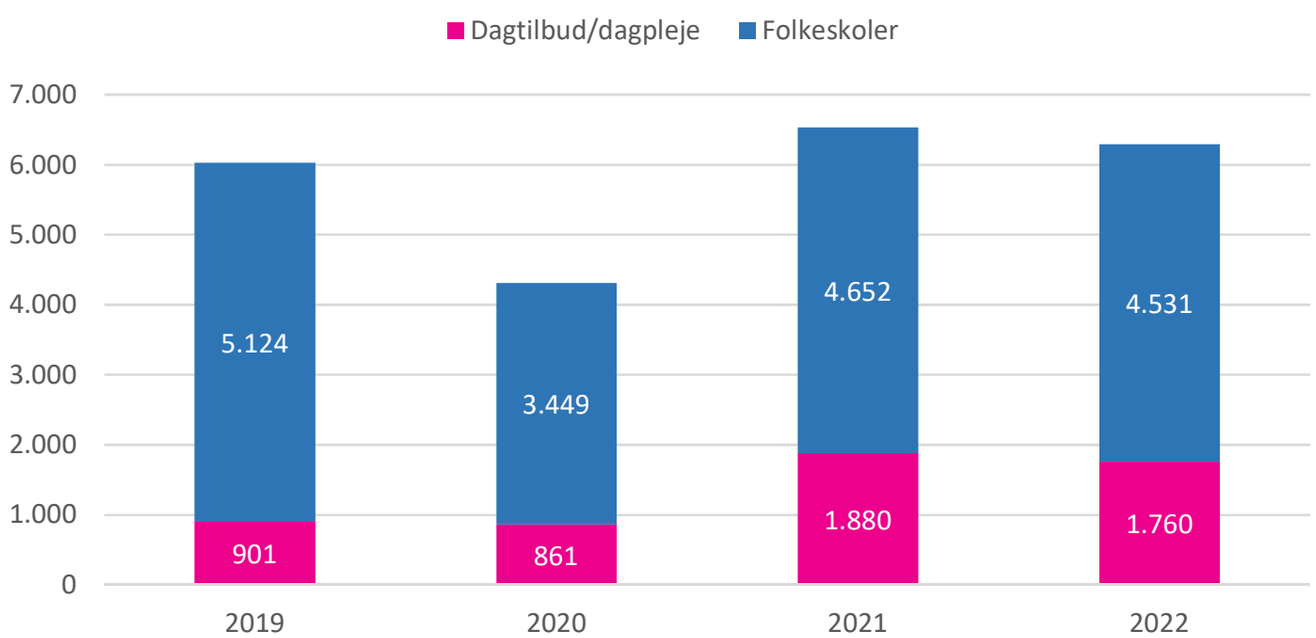
I 2020 og 2021 bemærkedes det, at gruppeordningerne kom relativt mere pr. klasse end almenklasserne, mens Kasperskolen og Ordblindeinstituttet deltog markant mindre. I 2022 er gruppeordningernes andel faldet (fra 20 forløb i 2021 til 11 i 2022), mens både Kasperskolen og Ordblindeinstituttet har deltaget i 4 forløb (hhv. 0 og 1, samt 4 og 1 i 2020 og 2021). Set på andel af kommunens elever og deres deltagelse i skoletjenestens tilbud, så svarer andelen til skolernes størrelser.

Årsrapport_2022.indd 14 12-05-2023 10:21:40

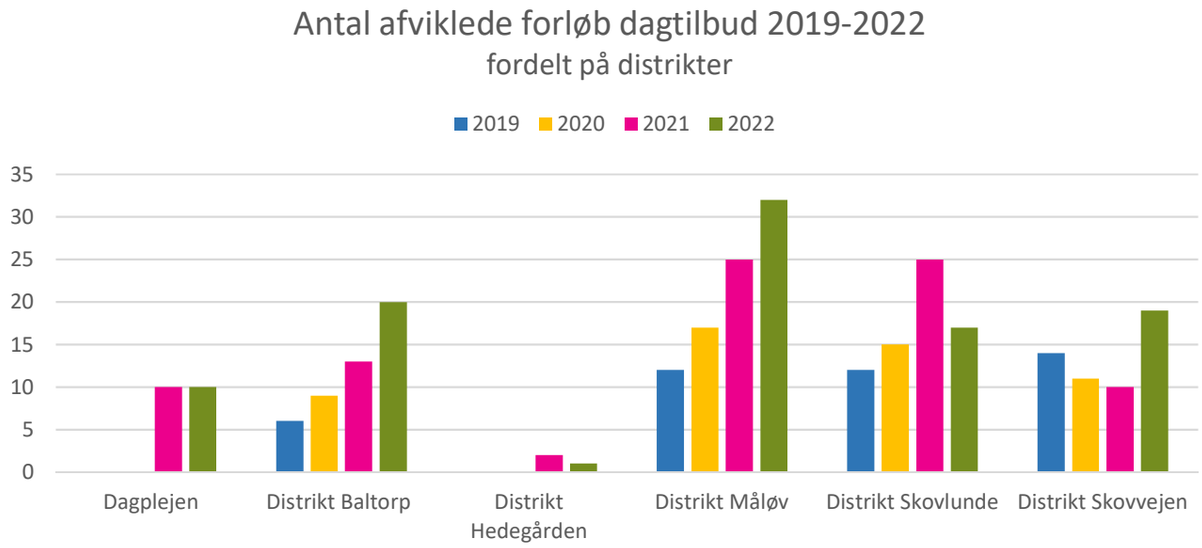
Afviklede forløb 2022
fordelt på aldersgrupper

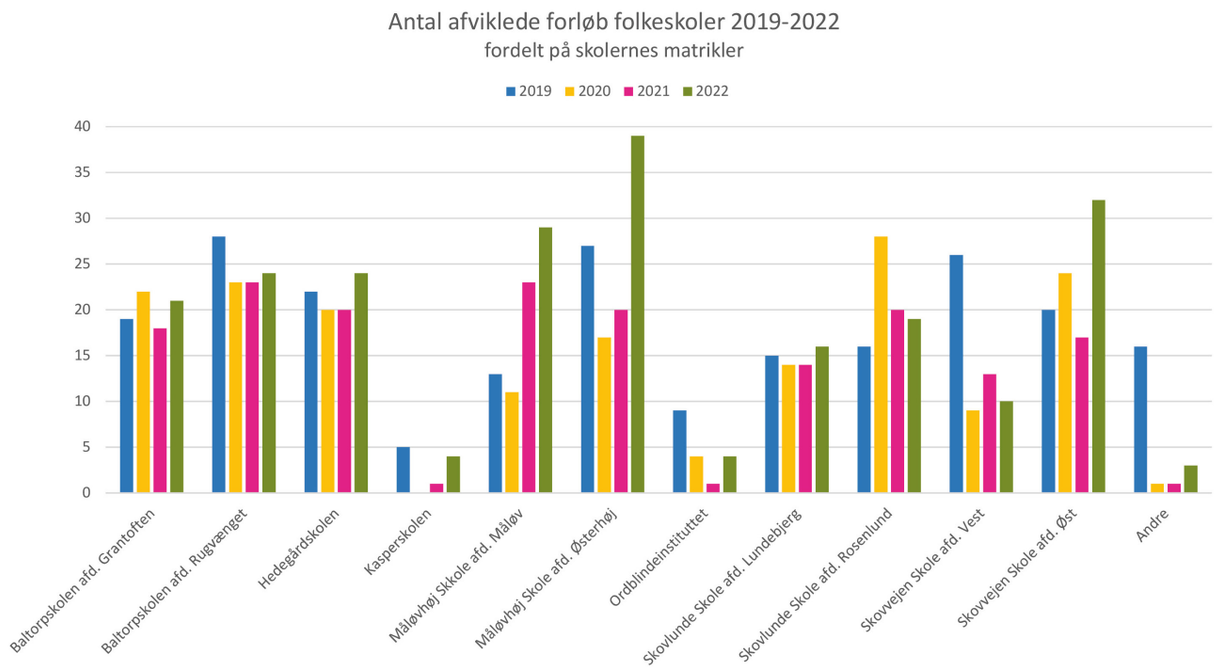

Antal børn og unge 2019-2022
fordelt på dagtilbud og skoler

Årsrapport_2022.indd 15 12-05-2023 10:21:42

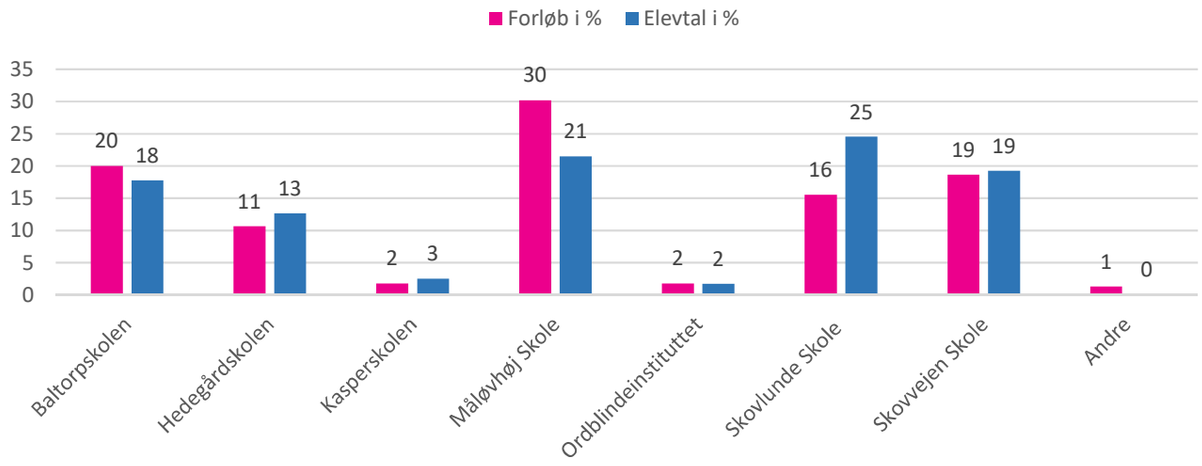

Årsrapport_2022.indd 16 12-05-2023 10:21:42

Forløb afviklet til skoler og antal elever i % 2022

Andel af skoletjenstens samlede antal afviklede forløb hhv. andel af antal elever i kommunen fordelt på skoler.

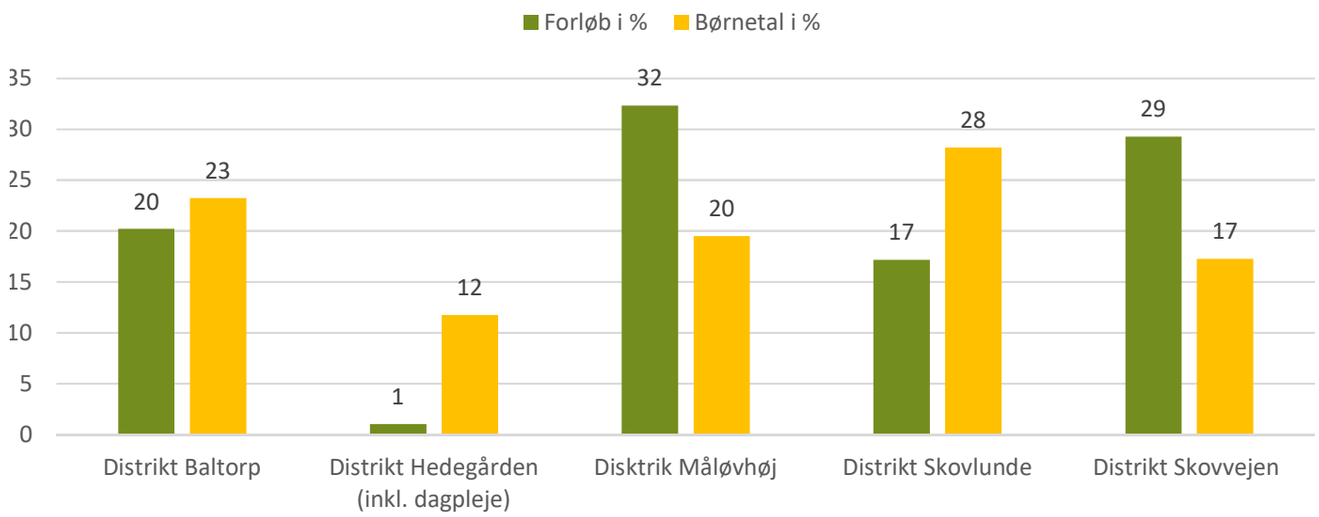
Afrundede tal; elevtal pr. september 2022.

Forløb afviklet til dagtilbud og antal børn i % 2022

Andel af skoletjenestens samlede antal afviklede forløb hhv. andel af antal børn i kommunen fordelt på dagtilbud.

Afrundede tal; børnetal pr. februar 2023.

Årsrapport_2022.indd 17 12-05-2023 10:21:43

I 2022 har det været muligt at booke følgende forløb:

Dagtilbud:

Arkæologi for børn
Biavler og Bidronning
Bier og andre brummere
Bondebarnet
Hønsenes påskerier
Håndværksdage
Klatredyr
Mikroforskere på krible-krable jagt
Nissetur
Pindsvinet Poul
Sommerfuglens fantastiske forvandling
Vand og Science
Varme til vinterfugle
Vild mad med naturens sukker el. korn
Vinterlege i naturen

Skoler:

Indskoling

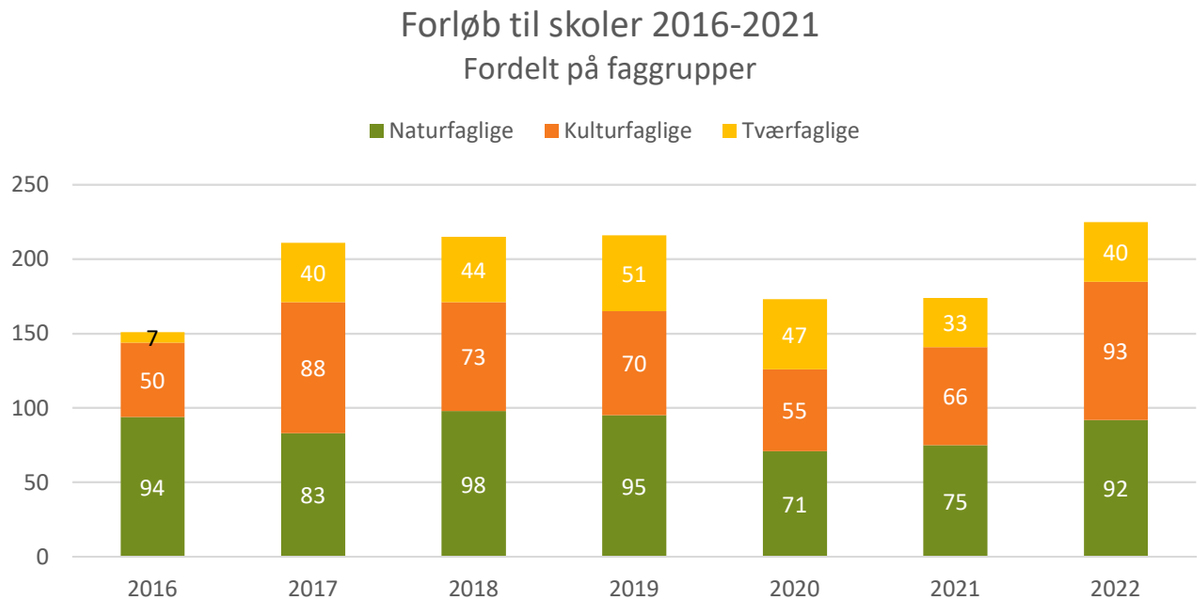
Alle Tiders Leg
Biavler og Bidronning
Den kolde tid
Efterårets farver
H.C. Andersens tid
Hvor kommer maden fra?
Hønsefødder og påskeæg
Jul i Pederstrup
Krible krable
Livet i vandhullet
Skoledag anno 1910
Vinterfugle

Mellemtrin

Biernes Verden
Byvandringer
Den Grønne Pølsevogn
Ekspedition til jorden
Filt og får
Fugleløb
Geometri og historie
Gær og brødmagi
Istidsjæger
Livets kredsløb
På jagt
Rovdyr eller planteæder
Skoledag anno 1724
Skik og brød
Vandhulsundersøgelse
Vild mad

Udskoling

Alletiders Dans
Arkiv og rollespil
Besættelsen i Skovlunde
En mikroskopisk verden
Revolution og kulturfags-prøven

Årsrapport_2022.indd 18 12-05-2023 10:21:43

Årsrapport_2022.indd 19 12-05-2023 10:21:49

BALLERUP
KOMMUNE

Årsrapport_2022.indd 20 12-05-2023 10:21:50